

SvD

Debattredaktionen
brannpunkt@svd.se
Telefon 08-13 51 49Redaktör
Carina Stensson
Bitr redaktör
Carl-Johan
BilkenrothWebb:
svd.se/brannpunkt
Twitter:
twitter.com/
SvDBrannpunkt
Facebook:
SvD Opinion

» MER DEBATT

”Nya cancermediciner ska nå ut snabbare”

Hans Karlsson och **Jan Liliemark**, Sveriges Kommuner och Landsting, skriver att myndigheter nu tillsammans med läkemedelsindustrin har startat en gemensam process för att värdera och följa upp nya läkemedel.
svd.se/opinion

» MER DEBATT

”Ekonomi talar för Natomedlemskap”

Carl B Hamilton (FP) skriver att försvarsmateriel blir mer tekniskt avancerad och kostar mer per styck, och att stå utanför Nato är ett tydligt handelshinder på sikt.
svd.se/opinion

Politiker måste ta tag i huvudfrågan

LÄRARNAS VILLKOR Nu behöver politikernas vackra ord om höjda lärarlöner och status omsättas i handling. Frågan till politikerna är hur de avser att åstadkomma detta. Det är en nationell angelägenhet att investera i skolans viktigaste tillgång – lärarna.

Debatten om skolan går varm. Att skolans framgång är en ödesfråga för Sveriges framtida konkurrenskraft, ekonomi och välfärd, så långt är alla eniga. Att orsakssambanden till dagens allvarliga läge är komplexa och att förklaringar finns både inom och utanför skolan kan vi utgå ifrån. Det politiska ansvaret för dagens situation delas av olika regeringar under lång tid. Men oavsett vad man tycker om tidiga betyg eller mindre klasser så missar politikerna återigen att bli konkreta i huvudfrågan. Hur stärker vi lärarna och ger dem förutsättningarna för att klara sitt svåra uppdrag?

Samhället behöver förhålla sig till denna viktiga yrkesgrupp med stor respekt. Läraryrket är förmodligen ett av de mest komplexa uppdrag som finns, då det ställs extremt höga krav på både bredd och spetskunskap. En lärare i exempelvis matematik ska kunna förstå hur eleven uppfattar något och hjälpa till att hitta vägar att påverka denna föreställning. Läraren ska också vara den mentor som hjälper till att sätta mål och upprätthålla höga förväntningar. Dessutom ska läraren kunna fånga elevernas nyfikenhet genom att elevernas frågor tas på allvar och blir utgångspunkter för lärandet. Något som ställer höga krav på lärarens kunskaper och trygghet i sitt ämne. Brister i någon av ovanstående dimensioner är svåra att kompensera med någon av de andra. Detta vill vi hävda skiljer läraryrket från många andra krävande yrken som läkare, jurist eller ingenjör, där man kan finna sin plats i en mer nischad roll.

Vi menar att hela skoldiskussionen bör kretsa kring två huvudfrågor:

1. Hur gör vi läraryrket så attraktivt att vi lockar den mest begåvade tredjedelen till lärarutbildningarna?

Denna fråga handlar om status, respekt, arbetsvillkor och lön. Det är vi utanför skolan som måste ge lärarna förutsättningarna att ta tillbaka sin yrkes stolthet och status. För att detta ska ske måste vi ändra både attityd och betalningsvilja till lärarkåren i grunden. Varför ska, som Sacos sammanställning visar, livslönen för en läkare vara nästan dubbelt så hög som för en lärare? Vem har det svåraste uppdraget? En utbildning till lärare i Sverige är i princip en förlustaffär där det ekonomiskt kan

vara rationellt att välja andra yrken som inte kräver högskoleutbildning. Här sänder samhället en tydlig signal om hur vi värderar deras kompetens. OECD visar att en gemensam nämnare för högpresterande skolsystem är att man ersätter sina lärare skäligen med en god lön. Enligt McKinsey är en central del av skolstrategin i Singapore, Finland och Sydkorea att de rekryterar lärare från den mest begåvade tredjedelen av studenterna, med insikten att skolan aldrig blir bättre än vad kvaliteten på lärarna är. Om vi vill attrahera de duktigaste till lärarbanan kommer vi tvingas omvärdera och höja löner för lärare avsevärt. Detta är särskilt angeläget inom de naturvetenskapliga och matematiska ämnena, där bristen på lärare blir allt mer akut och konkurrensen från alternativa högavlönade yrkes-

”*Varför ska livslönen för en läkare vara nästan dubbelt så hög som för en lärare?*”

karriärer är stor. Sannolikt krävs extraordinära åtgärder som ligger utanför vad som är normalt för svensk lönebildning. Här behöver politikernas vackra ord om höjda lärarlöner och status omsättas i handling. Frågan till politikerna är nu hur de avser att åstadkomma detta?

Det handlar också om respekt från samhället i övrigt gentemot den svåra roll läraren har. Det gäller i synnerhet föräldrar som kan påverka sina barns attityder till flit och ansträngning, men i sin iver att ställa krav och bete sig som kunder på skolmarknaden i stället ökar belastningen och stressen på lärarna, vilket självklart drabbar undervisningen.

2. Hur rustar vi de som i dag är lärare och behöver komplettera sin kompetens för att fungera i den komplexa rollen?

Denna fråga är central, både när det gäller att stärka de lärare vi har i dag och för att göra yrket mer attraktivt. Problemet är att vidareutbildning och fördjupning i sin ämneskompetens knappast existerar i Sverige. Initiativ som förstelärare och

lektorstjänster är ett steg men ambitionen måste vara att nå alla lärare, fortlöpande under deras karriärer. Arbetar man inom andra intellektuellt krävande yrken som läkare eller civilingenjör är vidareutbildning och fördjupning självklara delar i yrkeslivet och arbetstiden. Lärare däremot anses fullärda om de har behörighet och legitimation. Får man fortbildning handlar den i huvudsak om generella aspekter av läraryrket vid ämnesövergripande möten. För långsiktig effekt behöver lärare utveckla sitt ämneskunnande. Inom matematiken är Matematiklyftet ett välkommet steg i denna riktning men räcker inte alls. Lärare behöver tid att odla och fördjupa förståelsen av sitt ämne, gärna sammankopplat med deras löneutveckling (jämför läkare som tar ordentliga lönekliv efter avklarad specialisering). Vi menar att det för detta saknas både tid, resurser och ledarskap i svensk skola. Att satsa på lärarnas ämneskunskaper ska inte ses som en kostnad utan som en investering som är en förutsättning för att förbättra skolan.

Vi vädjar till ansvariga politiker att lägga taktiserandet åt sidan och fokusera på det väsentliga, hela tiden med stor respekt för lärarnas svåra uppdrag. Det är en nationell angelägenhet att investera i skolans viktigaste tillgång, lärarna och deras kompetens. Här krävs en långsiktig strategi över partigränserna.

TORBJÖRN LUNDH

ordförande för Nationalkommittén för matematik vid Kungl. Vetenskapsakademien (KVA)

SAMUEL BENGMARK

ordförande för Svenska kommittén för matematikutbildning, KVA

Läraryrket är förmodligen ett av de mest komplexa uppdrag som finns, då det ställs extremt höga krav på både bredd- och spetskunskap, skriver författarna.

FOTO: FREDRIK SANDBERG/TT